

УДК 343.9

DOI <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2023.02.55>

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОРГАНІЗОВАНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ В ПРИЧОРНОМОРЬСЬКОМУ РЕГІОНІ УКРАЇНИ

Джелілова М.А.,

*Начальник головного управління з питань деокупації та реінтеграції Автономної Республіки Крим та інших тимчасово окупованих територій України
Директорату стратегічного планування та європейської інтеграції
МВС України*

Джелілова М.А. Загальна характеристика організованої злочинності в Причорноморському регіоні України.

Стаття присвячена дослідженню загальної характеристики та особливостей організованої злочинності Причорноморського регіону України. Пояснюється актуальність і практичне значення досліджень злочинності даного виду, визначається суть стратегічного положення регіону Причорномор'я в контексті поширення досліджуваного виду злочинності. Встановлення специфіки явища організованої злочинності в Причорноморському регіоні методологічно відбувається через визначення поняття та ознак організованої та регіональної злочинності. Зазначаються соціально-економічні передумови детермінації організованої злочинності в прикордонному регіоні Півдня України.

Доводиться, що у теперішній час організованій злочинності на Півдні материкової України притаманна професіоналізація, озброєність, транскордонність зв'язків, наявність налагоджених корупційних схем взаємодії з представниками владного сектору, виражена економічна складова корисливої спрямованості.

Аналізуються статистичні дані щодо поширення організованої злочинності на території України за період останніх п'яти років (2018-2022 роки). Відмічається першочерговий вплив історичних, географічних та культурологічних систем територіальних факторів злочинності на особливості розвитку регіональної злочинності Причорноморського регіону. До таких факторів автор пропонує відносити географічне розташування, особливості формування, специфіку транспортної та промислової інфраструктури, демографічні особливості, традиції та звичаї місцевого населення та ін.

Аргументується, що організована злочинність Причорноморського регіону виступає у якості самостійного складного феномену, якому притаманні злочинні практики поширення зброї, трафік та розповсюдження широкого спектру наркотичних та психотропних речовин, контрабанда, економічні та корупційні кримінальні правопорушення.

Ключові слова: організована злочинність, регіональна злочинність, Причорноморський регіон України, кримінально-протиправна практика, фактор злочинності, регіональні особливості злочинності.

Dzhelilova M.A. General characteristics of organized crime in the Black Sea region of Ukraine.

The article is devoted to the study of the general characteristics and peculiarities of organized crime in the Black Sea region of Ukraine. The relevance and practical significance of research on this type of crime is proven, the essence of the strategic importance of the Black Sea region in the context of the spread of the investigated type of crime is determined. Establishing the specificity of the phenomenon of organized crime in the Black Sea region is methodologically carried out through the definition of the concept and signs of organized and regional crime. Socio-economic prerequisites for the determination of crime in the border region of Southern Ukraine are indicated. It is proved that at the present time, organized crime in the South of mainland Ukraine is characterized by professionalization, armed forces, cross-border connections, the presence of well-established corruption schemes of interaction with representatives of the power sector, and a pronounced economic component of self-interest.

Statistical data on the spread of organized crime on the territory of Ukraine for the period of the last five years (2018-2022) are analyzed. The primary influence of historical, geographical and cultural systems of territorial factors of crime on the peculiarities of the development of regional crime in the Black Sea region is noted. The author suggests that such factors include geographical location, features of formation, specifics of transport and industrial infrastructure, demographic features, traditions and customs of the local population, etc.

It is argued that organized crime in the Black Sea region acts as an independent complex phenomenon, which is characterized by criminal practices of weapons distribution, traffic and distribution of a

wide range of narcotic and psychotropic substances, smuggling, economic and corruption criminal offenses.

Keywords: organized crime, regional crime, Black Sea region of Ukraine, criminal and illegal practice, crime factor, regional features crime.

Постановка проблеми. Організована злочинність на сучасному етапі розвитку української держави є однією з гострих та складних проблем, яка завдає свого значного негативного впливу на майже всі сфери суспільного життя. Даний вид злочинності характеризується високою організованістю кримінальних структур, осначеністю, використанням насильства та корупції під час своєї діяльності, що подекуди поширюється за межі національної юрисдикції.

Особливої уваги вимагає регіональна організована злочинність, яка має свої специфічні риси, найбільш небезпечні форми і методи кримінального функціонування, з урахуванням особливостей територіального та економічного факторів того чи іншого регіону. Наприклад, особливості географічного розташування Причорноморського регіону, маючи транспортне сполучення міжрегіонального та транскордонного значення, розвинули інфраструктуру та специфіку прикордонного регулювання певних економічних відносин, сприяють більш високому поширенню організованої злочинності, що створює значну загрозу національній та економічній безпеці України. Тому актуальним на сьогодні є дослідження місця регіональної організованої злочинності в системі загальної злочинності в Україні на прикладі Причорноморського регіону, основних її характеристик та специфіки.

Стан дослідження. Окремі аспекти регіональної злочинності в цілому та особливостей її видів, зокрема, досліджувалися рядом видатних українських вчених-кримінологів, серед яких А.М. Бабенко, В.С. Батиргареева, І.Г. Богатирьов, Р.С. Веприцький, О.М. Джужа, Б.М. Головкін, А.П. Закалюк, Т. Турчин, В.П. Філонов, Д.В. Федоренко, В.І. Шакун та інші науковці.

Мета. Метою даної роботи є встановлення особливостей та визначення загальної характеристики організованої злочинності Причорноморського регіону України.

Виклад основного матеріалу. Задля встановлення особливостей виду злочинності, що стало предметом наукового пошуку, варто розпочати з визначення того, що собою представляє явище «організована злочинність». Так, А. Закалюк вказує, що даний вид злочинності становить «багатозначний різнорівневий та складно структурований феномен суспільного життя, який виник і розвивається в результаті прагнення частини членів суспільства змінити кримінальними способами його цивілізовану, передусім правову впо-

рядкованість в інтересах збагачення й отримання завдяки цьому фактичної влади» [1, с. 184].

О. Джужа, у свою чергу, пропонує визначати організовану злочинність як «системно пов'язаний комплекс злочинів, учинених учасниками стійких, ієрархізованих, злочинних структур (груп, співтовариств, асоціацій), які підтримують один одного, узгоджуючи діяльність; мета цих угруповань – отримати максимальний прибуток від злочинного бізнесу на певній території або у певній сфері, що перебуває під їх контролем» [2, с. 165].

Т. Турчин серед кримінологічних ознак організованої злочинності називає: «1) високий рівень зв'язків із корумпованою частиною працівників органів державної влади та правоохоронних органів; 2) регіональний контроль; 3) наявність загальних правил поведінки; 4) вербування нових членів угруповань; 5) тісний зв'язок із верхівкою традиційної злочинності; 6) масштабний характер злочинної діяльності; 7) політизація державної діяльності; 8) встановлення контролю над банківсько-комерційною діяльністю; 9) легалізація капіталу, накопиченого злочинним шляхом; 10) встановлення контролю над засобами масової інформації» [3, с. 212-213].

Організована злочинність є проблемою для нашої держави, що стала одним із чинників, який найбільше ускладнює оперативну обстановку та негативно впливають на національну безпеку України. Якщо звернутися до аналізу статистичних даних з приводу стану злочинності в Україні, то можемо прийти до висновку, що переважно організованими злочинними угрупованнями вчиняються тяжкі та особливо тяжкі кримінальні правопорушення, такі як убивства на замовлення, захоплення заручників, тероризм, продаж зброї, наркоторгівля, незаконне заволодіння транспортними засобами та ін.

Таким чином, організована злочинність представляє собою один із найскладніших та найнебезпечніших видів злочинності, що може посягати одночасно на економічні, політичні, правові та інші сфери суспільного життя, характеризується особливими кількісними та якісними ознаками, серед яких можна вказати системність, відносну стійкість, інституційний характер, переважно корисливу спрямованість та наявність корупційних зв'язків.

У свою чергу, регіональну злочинність трактуємо як «відносно масове, самодетермінуюче, історично мінливе негативне соціально-правове явище, що проявляє себе через сукупність кримінально-караних діянь та осіб, які їх вчинили у межах визначених законодавством країни регіонів за певний проміжок часу» [4, с. 382; 12-24].

Варто відмітити, що виявлення регіональних особливостей злочинності охоплює вивчення схожих та відмінних кількісних і якісних показників

даного явища (стан, структура, коефіцієнти, географія тощо) у регіонах. Через вивчення регіональної злочинності забезпечується комплексність у висвітленні впливу специфічних факторів на регіональні (територіальні) особливості злочинності.

Регіон Причорномор'я (материкова частина Одеської, Миколаївської та Херсонської областей) володіє особливим стратегічним значенням, що полягає в специфіці та наявності важливих транспортних комунікацій, які поєднують економічний простір Північно-Східної та Центральної Європи з країнами Середземноморського басейну. Даний регіон є досить привабливим для кримінального сектору в силу наближеності до кордонів, розгалуженості транспортної інфраструктури, порівняно вищого рівня економіки та особливостей рекреаційної зони, ряду інших факторів, які сприяють поширенню організованої злочинності та полегшують її приховування.

Історично склалося, що Причорноморський регіон (в частині одеських портів) мав статус порто-франко, що стало надзвичайно важливим системоутворюючим фактором становлення даної території у якості центру торгівлі надзвичайно великої кількості самих різноманітних товарів, морських перевезень, контрабанди тощо. Тут отримує свій розвиток нелегальний збут та транспортування зброї, наркоторгівля та налагодження міжнародного трафіку наркотичних речовин. Режим безмитної торгівлі сприяв активному розвитку промисловості, переробним виробництвам, посередницькій торговій діяльності, що, у свою чергу, дало передумови для поширення різних проявів економічних кримінальних правопорушень.

У науковій літературі відмічається значний вплив на регіональну злочинність таких деструктивних явищ як урбанізація, безробіття, алкоголізація населення тієї чи іншої місцевості, особливості доходів населення та їх обсягів на визначеній території, рівень корумпованості місцевих органів влади, наявність установ виконання покарань та рівень ефективності роботи правоохоронних органів [5, с. 97; 6, с. 23, с. 123; 7, с. 60–69].

І.М. Чекмарьова, надаючи узагальнення своїм науковим пошукам зазначає, що «найрозповсюдженішими факторами географічної специфіки злочинності є рівень урбанізації населених пунктів, різниця соціально-економічних показників територій, відмінності у доходах населення, окремим демографічним індикаторам, особливості розташування інфраструктурних об'єктів, особливості правоохоронної діяльності, звички та традиції місцевого населення» [8, с. 163].

Р.С. Веприцький до регіональних факторів злочинності відносить: також називає: «низький рівень доходів і високий рівень безробіття; загальну політичну та економічну нестабільність у регіоні, похідної від загальнодержавної; економічні

проблеми в регіоні, нестача фінансових ресурсів, нерозвинена інфраструктура; психологічне відчуття незахищеності та відсутність упевненості в майбутньому; нездатність органів місцевої влади й місцевого самоврядування вирішувати соціально-економічні проблеми регіону; незадовільну економічну ситуацію в регіоні; низький професіоналізм управлінського персоналу в галузевих структурах виконавчої влади» [9, с. 98].

В.Є. Емінов зазначає, що «регіональний розподіл злочинності являє собою співвідношення об'єму злочинності на адміністративно відособлених територіях, що входять до складу єдиного адміністративно-територіального утворення» [10, с. 92].

Погоджуючись з науковцями у зазначеному, варто також відмітити, значення історичних, географічних та культурологічних систем територіальних факторів злочинності, які здійснюють першочерговий вплив на характер та розвиток регіональної злочинності Причорноморського регіону, до яких можна віднести особливості історії формування, географічного розташування, специфіку природних ресурсів, характеристика транспортної та промислової інфраструктури, демографічні особливості, традиції та звичаї місцевого населення, рівень правосвідомості та ін. [4, с. 230].

Організована злочинність Причорноморського регіону виступає у якості самостійного складного феномену, якому притаманні злочинні практики поширення зброї, трафік та розповсюдження широкого спектру наркотичних та психотропних речовин, контрабанда, економічні кримінальні правопорушення, що у своїй сукупності порушує дисбаланс суспільних відносин у державі, в цілому, та значно підриває соціальну стабільність у даному регіоні, зокрема.

Згідно офіційних статистичних даних Офісу Генерального прокурора [11] правоохоронними органами за 2018 рік на території нашої держави було виявлено та зареєстровано діяльність 288 організованих злочинних груп, серед яких з яких 21 – з корумпованими зв'язками, 41 – з міжрегіональними зв'язками, 7 – з транснаціональними зв'язками. 2019 рік значиться кількістю виявлених правоохоронними органами у розмірі 293 організовані групи, з яких 29 – з корумпованими зв'язками, 23 – з міжрегіональними зв'язками, 6 – з транснаціональними зв'язками. У 2020 році було зафіксовано діяльність 377 злочинних організованих груп, з яких 33 – з корумпованими зв'язками, 51 – з міжрегіональними зв'язками, 11 – з транснаціональними зв'язками. За 2021 рік правоохоронними органами було виявлено діяльність 499 організованих злочинних груп, з яких 57 – з корумпованими зв'язками, 70 – з міжрегіональними зв'язками, 11 – з транснаціональними зв'язками. За період 2022 року на всій території

України правоохоронними органами було виявлено діяльність 395 організованих злочинних груп, з яких 14 – з корумпованими зв'язками, 40 – з міжрегіональними зв'язками, 11 – з транснаціональними зв'язками.

З аналізу зазначених емпіричних даних вбачається стабільна тенденція до збільшення кількості (за період з 2018 року по 2021 рік включно) виявлених злочинних організованих груп, чия протиправна діяльність була встановлена на території України. 2022 рік у порівнянні з попередніми звітними періодами характеризується меншими офіційними показниками даного напрямку, однак, варто приймати до уваги, що на такий рівень статистичних даних, серед іншого, вплинула відсутність об'єктивних даних на території України, яка наразі окупована агресором, територія активних бойових дій, прифронтова територія та евакуйовані населенні пункти, де відсутні можливості для виконання необхідних державних функцій, в тому числі і правоохоронними органами. Тому такий офіційний показник за 2022 рік свідчить не про тенденцію до зменшення організованої злочинності, а скоріше про відсутність повної об'єктивної інформації.

Відтак, одним з найбільш поширених видів кримінальних правопорушень на прикордонній території Причорномор'я, що вчиняється у складі організованих груп, є контрабанда. Історичні передумови, соціально-економічні фактори, особливості транспортного сполучення та розгалуженості інфраструктури виступають найсприятливішими умовами для функціонування даного виду кримінальної практики. У свою чергу, завантаженість органів митного контролю, наявність прогалін у позитивному праві, використання неефективних методів протидії даному злочинному явищу ще більше сприяють поширенню контрабанди в усіх можливих її формах в Причорноморському регіоні.

Причорномор'я є територією інтенсивного наркотрафіку та наркозбуту. Регіональні особливості сприяють наявності розгалуженої системи ввезення, перевезення, а так само, збуту наркотичних засобів. У цьому також немало роль відіграють корупційні схеми організованого сегменту злочинних елементів. Варто відмітити, що вид організованих протиправних груп, які «спеціалізуються» на наркоторгівлі та діють на території Причорноморського регіону частіше характеризуються як досить стійкі та довготривалі, розгалужені та професійні утворення з кількістю учасників понад 20 осіб.

Специфіка транспортної складової, географія та специфіка торгових шляхів Причорномор'я також виступає у якості додаткових факторів існування явища торгівлі зброєю. Організовані злочинні угруповання активно використовують чорноморські порти, для налагодження поставок

зброї за допомогою морських контейнерних перевезень. Те саме стосується також і наркотичних засобів.

Особливо небезпечним є поширення вчинення торгівлі людьми та злочинної трансплантології, чому також сприяє транспортна специфіка регіону, корупційна складова та недоліки методів контролю з боку прикордонних та правоохоронних органів.

Традиційно на території Причорноморського регіону спостерігається порівняно більший рівень корисливої та корисливо-насильницької злочинності організованого характеру, ніж на інших територіях Української держави. Такій ситуації додатково сприяють привабливість рекреаційної зони для туристичного потоку, особливості соціально-економічного характеру, урбанізація, демографічна ситуація.

Досліджуваний регіон є привабливим місцем для інвестицій, розвитку рекреаційного сектору, житлового будівництва, інтенсифікації ринку нерухомого майна, що в більшій мірі приваблює організовані злочинні угруповання, «полюс діяльності» яких є економічна злочинність. Для даного виду злочинних практик характерна професіоналізація злочинців, їх високоінтелектуальна складова, специфіка освіти та досвіду. Як правило, даний напрям організованої злочинності в Причорноморському регіоні тісно пов'язаний з наявністю розгалужених схем корупційних зв'язків як на місцевому, так і державному рівні.

Збройна агресія проти нашої держави з боку Російської Федерації та ті правові, соціальні та економічні перетворення, які відбуваються внаслідок цього, серед іншого, відчутно вплинули і на особливості явища злочинності в цілому та злочинності на Півдні України, зокрема.

Так, в першу чергу, варто відмітити появу нових кримінально-протиправних практик, що навіть викликало потребу встановити нові, до цієї пори, не існуючі кримінальні заборони, такі як незаконне використання з метою отримання прибутку гуманітарної допомоги, благодійних пожертв або безоплатної допомоги (ст. 201-2 КК України), під чим розуміється продаж товарів (предметів) гуманітарної допомоги або використання благодійних пожертв, безоплатної допомоги або укладання інших правочинів щодо розпорядження таким майном, з метою отримання прибутку, вчинені у значному розмірі.

Поряд з цим, значна кількість правопорушень, вчинених організованими злочинними групами, пов'язана з предметами забезпечення та функціонування Збройних Сил України та Сил Оборони.

Тимчасові епізодичні зміни у порядку розмитнення окремих категорії товарів, а так само відміна мита на певні їх види, викликали збільшення потоку контрабанди, розширення її видів, розгалуження системи корупційних схем та збільшення

сегменту діяльності транснаціональних злочинних угруповань.

Ведення активних бойових дій в окремих регіонах України стало поштовхом до активізації розповсюдження та інших видів порушення правил обігу зброї переважної більшості її видів. Регіон Півдня України став територією, де можливо нелегально придбати як вогнепальну, так і інші види зброї. Утворилися нові організовані злочинні групи, діяльність яких тепер зосереджена у сфері продажу та транспортування зброї та боєприпасів як в межах території держави, так і за її межі.

Припортова зона та її функціонування в умовах воєнного стану стало передумовою для збільшення випадків економічних кримінальних правопорушень, налагодження масштабних корупційних схем, відмивання коштів, одержаних незаконним шляхом.

Також, варто звернути увагу на те, що традиційні форми організованої злочинності в Причорноморському регіоні трансформувалися в нові, більш організовані, розгалужені вираження, масштабувалися та «вийшли» за межі національної юрисдикції, маючи переважно транснаціональний характер, налагодили механізми «корупційної підтримки» на більш високих рівнях не лише регіонального, а й державного рівня владного управління.

Висновки. Регіон Причорномор'я характеризується стабільно складною криміногенною обстановкою з нерівномірним територіальним розподілом злочинності. Окрім того, питома вага вчинення тяжких та особливо тяжких кримінальних правопорушень є значно більшою ніж в інших регіонах країни. Так само спостерігається стабільний приріст інтенсивності та зростання рівня організованої злочинності на зазначеній території. Також слід відмітити транскордонний та транснаціональний характер організованої злочинності Причорноморського регіону, що значно ускладнює виявлення та розкриття таких кримінальних правопорушень, встановлення осіб-учасників організованих злочинних угруповань, затримання останніх та притягнення до кримінальної відповідальності.

Отже, організована злочинність Причорноморського регіону як самостійний феномен становить системне, відносно стійке та масове, самодетермінуюче, історично мінливе негативне соціально-правове явище інституційного характеру, що проявляє себе через сукупність кримінально-караних діянь та осіб, які їх вчинили у межах материкової частини Одеської, Миколаївської та Херсонської областей за певний проміжок часу, переважно корисливої спрямованості. Організованої злочинності на Півдні України притаманна професіоналізація, озброєність, транскордонність зв'язків, наявність налагоджених корупційних схем взаємодії з представниками владного сек-

тору, виражена економічна складова корисливої спрямованості.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Закалюк А. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика: у 3 кн. Київ: Ін Юре, 2007. Кн. 2: Кримінологічна характеристика та запобігання вчиненню окремих видів злочинів. 712 с.
2. Кримінологія: навч. посіб. / О. Джужа, В. Василевич, Ю. Іванов та ін.; за заг. ред. О. Джужі. Київ: Прецедент, 2006. 208 с.
3. Турчин Т. Організована злочинність: кримінологічна характеристика, детермінація й запобігання. Порівняльно-аналітичне право. 2016. № 4. С. 211–215.
4. Бабенко А.М. Регіональна злочинність в Україні: закономірності, детермінація та запобігання: дис. на здобут. докт.юрид. наук.: 12.00.08. Класичний приватний університет. Запоріжжя, 2015. 515 с.
5. Веприцький Р.С. Феноменологія злочинності в регіоні : монографія. Харків, Золота миля, 2014. 324 с.
6. Шакун В.І. Урбанізація і злочинність: монографія. Київ, Видавництво Української академії внутрішніх справ, 1996. 256 с.
7. Богатирьов І.Г. Кримінологічні засади запобігання злочинності у великому місті на регіональному рівні : монографія. Бровари : ПФПА, 2010. 160 с.
8. Чекмарьова І.М. Соціально-економічні передумови детермінації злочинності в прикордонному регіоні Півдня України. Право і суспільство. № 5. Ч. 2. 2016. С. 162–168.
9. Веприцький Р.С. Феноменологія злочинності в регіоні : монографія. Х. :Золота миля, 2014. 324 с.
10. Кримінологія : навчальний посібник. / Під заг. Ред. В.Є. Емінова. М.: Інфра-М-Норма, 1997. 158 с.
11. Про результати боротьби з організованими групами та злочинними організаціями. URL: <https://gp.gov.ua/ua/posts/prorezultati-borotbi-z-organizovanimi-grupami-ta-zlochinnimi-organizacijami-2> (дата звернення 01.02.2023 р.).
12. Бабенко А.М. Запобігання організованим, озброєним та терористичній злочинності як складова безпеки в умовах Євроінтеграції. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2022. № 4. Ч. 1. С. 54–58.
13. Бабенко А.М. Регіональні особливості розподілу наркозлочинності в Україні: деякі шляхи протидії. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право». 2012. Випуск 20. Частина 1. Том 4. С. 12–14.

14. Бабенко А.М. Сучасний стан та тенденції наркозлочинності, вбивств та самогубств у містах і сільських районах України: кримінологічний вимір та запобігання/ *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ: науковий журнал*. 2018. Спеціальний випуск №1 (91) «Протидія наркозлочинності в Україні та у світі: проблеми та шляхи їх вирішення». Дніпро: Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2018. С. 16–26.
15. Бабенко А.М. Запобігання злочинності в регіонах України: концептуально-методологічний та праксеологічний вимір: монографія. Одеса: ОДУВС, 2014. 416 с.
16. Бабенко А.М. Територіально-просторовий аналіз злочинності у населених пунктах Одеської області. *Вісник Асоціації кримінального права України*. 2017. № 2(9). URL: http://nauka.nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/12/11_Babenko.pdf (дата звернення 10.02.2023).
17. Бабенко А.М. Регіональні особливості злочинності у містах та сільських районах Запорізької, Дніпропетровської та Харківської областей. *Питання боротьби зі злочинністю*: зб. наук. пр./ редкол.: В.І. Борисов та ін. Харків: Право, 2018. Вип. 36. С. 42–60. URL: <http://pbz.nlu.edu.ua/article/view/157063> (дата звернення 10.02.2023).
18. Бабенко А.М. Тактико-психологічні, кримінально-процесуальні, адміністративно-правові та оперативно-розшукові заходи профілактики і запобігання кримінальним правопорушенням. *Південноукраїнський правничий часопис* № 1. 2021 С. 14–22.
19. Бабенко А.М., Федорончук І.В. Втручання у діяльність захисника чи представника особи: кримінологічний і кримінально-процесуальний виміри/ *Юридичний бюлетень*, 2020. № 15. С. 104–112.
20. Бабенко А.М., Конопельський В.Я. Чекарьова І.М. Кримінологічна характеристика та запобігання злочинності у прикордонних регіонах Причорномор'я материкової України: монографія. Харків: Право, 2019. 264 с.
21. Батиргареєва В.С., Бабенко А.М. Аналіз сучасної криміногенної ситуації в Україні як інформаційна модель для розробки стратегії зменшення можливостей вчинення злочинів. *Архів кримінології та судових наук*. № 1. 2020. С. 39–54.
22. Батиргареєва В.С., Бабенко А.М. Вплив установ виконання покарань і попереднього ув'язнення на криміногенну ситуацію в Україні. *Право України*. № 2. 2020. С. 164–183.
23. Женунтій В.І., Бабенко А.М. Незаконне культивування наркотиковмісних рослин: кримінально-правовий та кримінологічний аспекти, запобігання: монографія. Донецьк: ДЮІ ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка, 2009. 224 с.
24. Andriy Babenko, Oleksandr Mazurenko, Anastasiia Mernyk. Chronic Alcoholism Treatment in Custodial Facilities: Ukraine's Experience During Independence. *Wiadomości Lekarskie*. 2019. № 12. P. 2451–2457.